

Kalk och Alunskiffermjöl från Lovers på Öland.

Några yttranden af svenske författare rörande murbruk i allmänhet torde här få förutskickas.

Uti »Utkast till allmän byggnadslära» (Falun 1854) säger C. Stål: »Fastän murbruket utgör ett af de viktigaste byggnadsmaterialier, så är det dock i allmänhet intet i byggnadsväg som mer försummas och öfverlemnas åt slumpen eller åt de

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2019

National Library
of Sweden

behöfver då ingen annan tillsats än sand. Ange-
läget är dock att man ej använder en alltför länge
förvarad släckt kalk, som redan hunnit till en stor
del kolsyras, samt att till murbruksberedningen
endast nyttja rent vatten. Renare kalkarter, som

1878

Kalk och Alunskiffermjöl från Lovers på Öland.

Några yttranden af svenske författare rörande murbruk i allmänhet torde här få förutskickas.

Uti »Utkast till allmän byggnadslära» (Falun 1854) säger C. Stål: »Fastän murbruket utgör ett af de vigtigaste byggnadsmaterialier, så är det dock i allmänhet intet i byggnadsväg som mer försummas och öfverlemnas åt slumpen eller åt de mest oerfarna arbetares godtycke. Vid murbrukets sammansättning måste man naturligtvis hafva afseende på ändamålet af den murning, hvartill det skall användas. Då muren endast står i fria luften, är valet af kalk mindre grannlaga och man behöfver då ingen annan tillsats än sand. Ange- läget är dock att man ej använder en alltför länge förvarad släckt kalk, som redan hunnit till en stor del kolsyras, samt att till murbruksberedningen endast nyttja rent vatten. Renare kalkarter, som

1878

STOCKHOLM

i allmänhet ej passa för murnung i vatten, kunna nyttjas vid murnung i fria luften.» — —

»Den kalk, som under släckningen häftigt upphettar sig och sväller mycket, är mindre god än den som långsammare blir het och sväller mindre. Någon gång anträffas kalkarter som vid begjutning med vatten, ehuru ej dödbände, blott till en del sönderfalla, men för öfrigt synas oförändrade; dessa gifva utmärkt godt murbruk.»

Professor G. E. Pasch, som vid byggnaden af Göta Kanal haft i uppdrag att leda vattenmurningsarbetena har öfver sina för detta ändamål gjorda, omfattande, högst värderika studier och experimenter, afgifvit berättelser, som finnas intagne i Jernkontorets Annaler 1824. Han yttrar der bland annat: »En blandning af blott kalk och sand får ej den täthet som erfordras för att uthärda påtryckande vatten. Derföre, om till en murnung, hvars ändamål är att utestänga vatten, ett sådant murbruk användes, händer att vattnet intränger i muren och under sin passage derigenom upplöser och bortför kalken, så att slutligen endast sanden återstår. För att förekomma en så betydlig olägenhet är det af högsta vikt att genom tillsats af ett ämne, som dels gör murbruket mera svårlösligt och dels ökar dess täthet, kunna meddela det egenskapen att motstå vattnets lösningsförmåga. De ämnen, som jag till detta ändamål

hittills
bränd le
granit
alunskiff
visat si
någon
Den gi
att hast
delar
det gen
blir gar
Ut
(Stockh
många
mest i
de för
så är
dare,
larne
äro bl
hårdn
ten.
jande
hela
skiffer
heller
med
på h

hittills haft tillfälle att försöka, äro: alunskiffer, bränd lera, brunsten, bergtrapp, grönsten, bränd granit och rödfärg. Bland dessa intager bränd alunskiffer förnämsta rummet. *Den har alltid visat sig vara af så allmän nytta, att knappt någon kalksort finnes som icke deraf förbättras. Den gifver murbruket icke allenast egenskapen att hastigare torka och antaga fasthet, utan meddelar det äfven en betydlig täthet, och gör att det genom hela sin massa, efter en kortare tid blir ganska hårdt.»*

Uti E. E. von Rothsteins »Byggnadslära» (Stockholm 1875) yttras följande: »Bränd kalk har många användningar i handtverkerier m. m., men mest i blandning med sand till murbruk. Till de förra är kalken bättre, ju renare den är; men så är ej fallet med kalk till murbruk.» Och vidare, i fråga om alunskiffermjöl: »Ju finare delarne äro pulfveriserade och ju omsorgsfullare de äro blandade med hvarandra, desto fortare sker hårdnandet. Det kan äfven användas i fria luf-ten. Vanligt murbruk förstöres ofta af den följande vinterns köld, ehuru det fått torka under hela sommaren, men detta händer icke med alunskifferbruket, hvilket är mindre ömtåligt och ej heller skadas af saltvatten, då det blifvit beredt med tillbörlig omsorg och ej användes för sent på hösten.»

Om beredning af murbruk och alla dithörande förhållanden, lemnas i detta sistnämnde arbete fullständig upplysningar.

Kalk från Lovers

anses — af dem som begagnat och förstått att rätt släcka och behandla densamma — gifva ett bättre och starkare murbruk än de flesta andra kalksorter, hvarföre också sådan kalk blifvit använd för flere grannlaga och dyrbara byggnader, såsom till länsfängelserna i Linköping och Visby, till fästningsverken och dockorna i Carlskrona o. s. v. samt betingar i Halland ett cirka 7 öre per kub.-fot högre pris än Vestgöta-kalken.

Denna kalk bör släckas med små vattentillsatser i sender och arbetas väl. Den utsväller då till sin dubbla volym. Blifver den länge liggande efter bränningen, innan den släckes, visar den sig vid släckningen något grymig, men detta afhjelpes af en van släckare genom omskoffing och tillsättning af vatten i små portioner i sender.

Enligt analys af hr A. W. Cronqvist i Maj 1877 å ett från fartyg i Stockholm taget prof af denna kalk, bestod densamma af: kalk 85,2 proc.; talk 1,4; jernoxid och lerjord 2,1; kiselsyra 5,6; kolsyra 0,6; vatten 5,5; = 100,4.

För vanligt murbruk plägar till 1 del af denna kalk (släckt) tagas 2 delar sand.

Alunskiffermjöl från Lovers.

Enligt vid Bergsskolan i Stockholm 1876 derå verkställd analys, består detsamma af: kisel-syra 52,57 proc.; lerjord 12,42; jernoxid 15,585; kalk 1,084; talk 0,595; manganoxidul spår; kali 4,726; natron 1,11; svafvelsyra 8,30; fosforsyra 0,062; vatten 3,17; = 99,622.

Blandningar af kalk, alunskiffermjöl och sand kunna göras olika efter murbrukets användning för särskilda ändamål, såsom s. k. torrurning, puts, fogstrykning och vattenurning, för hvilken sistnämnde plägar tagas ungefär lika delar af hvar-dera, som väl sammanarbetas. Den med skäl öf-verklagade fukten i jordvåningar och källare, ja till och med i ofvan jord varande rum, förekom-mes till stor del, om det murbruk, som till bygg-naden användes, uppblandas med skiffermjöl; och då detta numera kan erhållas till skäligt pris, är dess allmännare användande högeligen att rekom-mendera.

Till s. k. gjuthusbyggnader har med fördel blifvit använd en blandning af 1 del kalk, osläckt, (utrörd med vatten till en välling) 2 delar alun-skiffermjöl och 6 delar sand.

Likasom kalk är ett utmärkt förbättringsme-del för kalkfattig jord, anser man detta skiffer-mjöl äfven kunna, på derfor lämplig jord, blifva

för vextligheten mycket välgörande, till följd af dess stora halt af alkalier.

Fritt ombord i Lover's hamn säljes, tills vidare, efter derom hos Styrelsen för Aktiebolaget Siluria i Stockholm, (n:o 8 St. Badstugatan å norr), förut gjord beställning:

Osläckt kalk	till pris af	22 öre	pr kub.-fot.
Släckt »	»	12 »	»
Alunskiffermjöl	»	25 »	»

Så vidt bolagets fartyg det medhinna, komma dessa artiklar (jemte hyflad kalksten) äfven att levereras i Stockholm och på andra platser.

Stockholm i Januari 1878.

Styrelsen för Aktiebolaget SILURIA.

for vestigialness in other organisms till 1859 it
does store half at least

First embryo of *Lover's* human embryo till it
does after several days (perhaps for 24 hours)
Stains: *Stain* (the 8 St. *Stain*)
new, some good staining
Ovallet cells, all parts of the body
Stain

Alcohol
all the body parts
day and a half (perhaps 2 days)
Lover's *Stain* (the 8 St. *Stain*)
Stain

Stain

Stain

Stain

